

Hit, hagyomány: karácsonyi szokások

2019 december 24. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Rengeteg néphagyomány kötődik Jézus születésének ünnepéhez, karácsonyhoz.

A karácsonyi népi hagyományvilág szinte számba vehetetlen gazdagsággal, színes változatokban él, vagy sajnos egy része már csak élt.

Karácsonyhoz, Jézus születésének történeti eseményéhez rengeteg néphagyomány kötődik. A ferences mozgalom

a karácsonyt a liturgikus kötöttségek föllazításával érzelmi irányba terelte, s ezzel az ünnep népi hagyományvilága szinte számba vehetetlen gazdagsággal, színes változatokban teljesedett ki – olvasható a Magyar Katolikus Lexikonban. A gazdag szokásvilág és a karácsonyra való készülődés középpontjába a Vendég – a világra születés Kisdéd – várása állt.

Betlehemállítás és betlehemi játékok 1223 óta

Az első betlehemet Szent Ferenc állította fel az olaszországi Umbria tartományában lévő Greccióban, ahol azóta is szó szerint minden nap karácsony van. Többek között Celanói Tamástól tudjuk, hogy Boldogságos Ferenc 1223-ban megkérte egy földbirtokos barátját, hogy Greccióban rendezzen be egy barlangot, készítsen jászolt, hozzon szalmát, szamarat és ökröt, értesítse a pásztorokat, és „alkalmi színészekkel” felelevenítették a szent éjszaka eseményeit. A fáklyákkal messze földre érkező zarándokok egyike Ferenc gyönyörű beszéde után azt észlelte, hogy a jászolba fektetett baba megelevenedik, az istengyermek valóban ott van az imádkozó sokaság között. De nemcsak a betlehemállítás, hanem a születéstörténet élő emberekkel való eljátszatása is Szent Ferenc nevéhez fűződik – így akarta hallgatói számára még szemléletesebbé tenni a történelmi eseményt, amelyet egyben az ünnepek ünnepeinek is tekintett. Az első betlehemállításról részletes leírás is létezik a ferences krónikákban. Greccio zarándokhelyé vált, pápai kiváltságot kapott, miszerint az év bármely szakában lehet itt karácsonyi szentmisét bemutatni.

Rendbe tették az emberi kapcsolatokat

Régen különös gonddal készültek az ünnepre, nemcsak a házat és az istállót rakták rendbe, hanem az emberi kapcsolatokat is. Úgy tartották: a karácsony az új és a régi, a kezdet és a vég találkozója, ezért próbálták meg lezárni a problémás ügyeket, megadni a tartozásokat, teljesíteni az elmaradt ígéreteket. „A karácsonyi napok sokféle, házról házra köszöntő alkalma megújította és átrendezte az egész faluközösség kapcsolatrendszerét a játék, az ajándékozás és a békességszerzés keretei között” – ismerteti a Magyar Katolikus Lexikon.

A legrégebbi szokásaink a 17. századból valók

Ilyen köszöntő alkalom a betlehemezés, mely még ma is élő szokás. A betlehemes játék Jézus születésének, a Betlehemben történtek megjelenítése. E fontos hagyomány eredete a misztériumdramákra vezethető vissza, számos népi változata alakult ki, a legrégebbi betlehemes játékok a 17. századból maradtak fenn. A betlehemes játék több részbe tevődik össze, melynek főbb jelenetei: a paradicsomjáték (a bűnbűnés történetét beszéli el), a szálláskeresés (a népszámlálásra Betlehembe érkezett Szűz Mária és Szent József szállást keresnek) és a pásztorjáték (elmenni az újszülött Jézushoz). Még élő szokás a szentcsalád-járás is. A szálláskereső Szent Család tiszteletére kilenc család összeáll, hogy december 15-től karácsony estéig naponta felváltva a Szent Családnak, illetve a Szent Családot ábrázoló képnek szállást adjanak.

Pokoli zajjal rohantak házról házra

Egy másik fontos karácsonyi hagyomány a téli ünnepkör legarchaikusabb szokása, a regölés. Szöveganyaga gazdag és igen sokrétű, „...rajta keresztül szinte a pogány keresztény korszakváltás is lemérhető” – számol be a Magyar Katolikus Lexikon. A regösök pokoli zajjal rohantak házról házra, éneklésük közben az ütemet láncos botjukkal verték.

A karácsony egyik legfontosabb eleme az ünnepi lakoma. Az ősi hagyomány szerint december 24-én egészen éjfélig szigorú böjt volt, úgy nevezték, hogy karácsony böjtje. VI. Pál pápa 1966-ban a böjti fegyelmet rendező konstitúciójával a böjtöt megszüntette. Régebben azonban az öregek ezt a böjti napot nagy körültekintéssel, szigorúan tartották: egész nap són, kenyéren és vízen éltek. Még este, a karácsonyi asztalra is csak növényi eredetű táplálék került, halat sem ettek.

Az ünnepi asztal az oltár jelképe

A hívő ember számára az ünnepi asztal mindig az oltár jelképe, különösképpen igaz ez a karácsonyi asztalra, hiszen Isten egyszülött Fia születésével asztalt készített az ember számára. Régen a „tisztaszoba” közepén felállított asztal a családi egység és összetartozás legfőbb szimbóluma volt. A plébános karácsony estéjén körbejárta és megáldotta a házakat, hogy minden, ami régi, új életre keljen és gyümölcsözővé. Éppen ezért az óév

terméséből szénát, szalmát, diót, magvakat szórtak a karácsonyi abroszra, az asztal alá pedig szerszámokat helyeztek.

A karácsony ünnepi étrendje az éjféli mise után került a régi öregek asztalára, ekkor szent meg ugyanis a böjt. A disznótoros vacsora (angyali kolbász, esetleg angyali kocsonya) szinte mindenütt szokásos volt. De elmaradhatatlan volt a húsléves, a galuska, a töltött káposzta is. A palócoknál például a karácsonyi lakoma elterjedt fokhagymát (az erő szimbóluma), almát (az összetartozás jelképe) és diót (az egészség szimbóluma) fogyasztott a család. A karácsonyi asztalra egész kenyér került, amit, miután az egész család az asztalhoz ült, a családfele szegett meg.

A Boldogasszony könnyéből való a tej és a méz

Fontos jelentéssel bír a tej és a méz is. „Régi szimbolikus magyarázat szerint a tej és méz az emberi és isteni természetnek Jézusban való egyesülését, egységét jelképezi. A mézelő méh Jézus- és Mária-jelkép (a hagyomány szerint a Boldogasszony szívéből, illetve könnyéből vannak), a karácsonyi mézet régebben paraliturgikus szentelménynek és foganatos házi orvosságnak tartották” – olvasható a Magyar Katolikus Lexikonban.

Nagyon fontos szimbólum, a Krisztus-jelkép a dió. „Amint a dióbél a héjában, úgy rejtőzködött a Megváltó anyja méhében, majd sziklasírában, hogy utána az embereknek karácsonyi üdvössége, húsvéti eledele és öröme lehessen”. Az alma talán a diónál is fontosabb jelkép: a Kisdedet szimbolizálja. A mák (apró szemével) a gazdagság, a bőség, a végtelenség, az ajándékozás jelképe.

A karácsonyfa az örökkévalóság jelképe

A karácsony elképzelhetetlen karácsonyfa nélkül, amely Isten azon ajándékozó szeretetének a szimbóluma, mellyel az embert visszafogadja a kegyelmébe. „A karácsonyfa az élet fája, mely a Paradicsom közepén a jó és a rossz tudásának fája mellett állt (Ter. 2,9), s melyet a bűntudás után tüzes kard és kerubok zártak el az ember elől (Ter. 3,24)” – olvasható a Magyar Katolikus Lexikonban. A fenyő örökzöldje az örökkévalóságra, háromszög formája a szentháromságra, ágai pedig a keresztre intenek.

Ajándékozás

Az ajándékozásnak központi helye van a karácsonyi szokások között. Régen az ajándék apró, minimális anyagi értéket képviselő dolog volt, például valami a természet kincseiből, például gyümölcs, vagy saját kézzel készített tárgy. Mindenki, aki az ünnep folyamán bekopogtatott, ajándékra számíthatott: egy szem dióra, almára, süteményre. „Az ajándékban a megajándékozott a mennyország egy darabkáját kapta, ez volt az öröme is az ajándéknak” – számol be a Magyar Katolikus Lexikon. A régi öregek példaként szolgálhatnak abban, hogy a karácsony tényleges értékét meglássuk. A lényeg nem az ajándékozás, hanem az együttlét, és az emberi kapcsolatok kiteljesedése.

Forrás: [Magyar Katolikus Lexikon, MNO](#)

KN - www.mno.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>, illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájku számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló
